herpy

WARANY

Golden speckled tree monitor

Varanus boehmei

Smukły, czarny waran drzewny ze złotymi plamkami ułożonymi w rzędy w kształcie litery V, występujący wyłącznie na wyspie Waigeo u wybrzeży Nowej Gwinei. Gatunek jest rzadki w niewoli i słabo poznany, dlatego opisana tu hodowla opiera się na danych dotyczących blisko spokrewnionych gatunków. Wymaga dużego, wysokiego i wilgotnego terrarium, codziennego zraszania oraz doświadczonego hodowcy.

Rodzina: Varanidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**70-90 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**8-12 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**150 × 100 × 150 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**26-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**38-45 °C**
Temperatura w nocy	**22-25 °C**
Wilgotność	**60-90%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**3 jaj**
Inkubacja	**157-161 dni** przy 29-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Brak danych (DD)**

O gatunku

Varanus boehmei to smukły, długoogonowy waran drzewny o czarnym ubarwieniu podstawowym i złotych plamkach ułożonych w rzędy w kształcie litery V w poprzek grzbietu. Należy do grupy *V. prasinus*, czyli szeregu blisko spokrewnionych, dziennych waranów drzewnych z Nowej Gwinei i okolicznych wysp. U tego gatunku tło jest czarne z jasnymi plamkami, podczas gdy *V. prasinus* jest zielony, a *V. macraei* czarny z niebieskimi plamkami. Gatunek został opisany w 2003 roku przez H.J. Jacobsa, gdy zwierzęta pojawiły się już w handlu, a jego nazwa upamiętnia niemieckiego herpetologa Wolfganga Böhmego. Grupę zaliczano do podrodzaju *Euprepiosaurus*, a później przeniesiono ją do *Hapturosaurus*.

Gatunek osiąga około 90 cm długości całkowitej. Długość ciała od pyska do kloaki, masa i długość życia nie są znane, a wartości w tabeli przyjęto na podstawie najbliższych krewnych, *V. prasinus* i *V. beccarii*, które jako dorosłe mierzą 61-86 cm i ważą 111-305 g.

V. boehmei jest jednym z najsłabiej poznanych waranów w hobby. Na pewno znany jest wyłącznie z miejsca typowego, a jego tryb życia w naturze pozostaje niemal nieznany. Hodowla opiera się więc na blisko spokrewnionych gatunkach *V. beccarii*, *V. prasinus* i *V. macraei*. Gatunek rozmnażano w niewoli, ale rzadko, a w 2016 roku utrzymywano go tylko w jednym ogrodzie

zoologicznym na świecie. Gatunek jest przedmiotem nielegalnego handlu.

To zobowiązanie na długie lata. Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium wielkości małej szafy, codziennej kontroli i żywych owadów co tydzień, a do tego dochodzą wydatki na oświetlenie i ogrzewanie oraz czas na zraszanie i sprzątanie. Zwierzę żyje prawdopodobnie wiele lat. Gatunku nie można uznać za odpowiedni dla początkujących, a ponieważ podaż zwierząt z hodowli jest bardzo mała, zdobycie zdrowego osobnika w ogóle może być trudne.

Występowanie i środowisko

Varanus boehmei występuje wyłącznie na Waigeo, górzystej wyspie w archipelagu Raja Ampat u północno-zachodniego krańca Nowej Gwinei (Półwysep Ptasiej Głowy) w Indonezji. Okaz typowy pochodzi z Waigeo, a gatunek uważa się za endemit tej wyspy. Na sąsiednich wyspach Batanta i Misool żyją spokrewnione warany drzewne (*V. macraei* i *V. reisingeri*), ale nie ten gatunek.

Znanych jest zaledwie kilka stwierdzeń ze wschodniej i południowo-zachodniej części Waigeo. Pojedyncze stwierdzenie z Jawy dotyczy zwierzęcia spoza naturalnego zasięgu gatunku i nie jest uwzględniane w jego rozmieszczeniu.

> **Naturalny zasięg:** Indonezja.

ŚRODOWISKO

O gatunku w naturze nie ma niemal żadnych informacji. Wyspy w tym regionie porasta tropikalny las deszczowy, a krewni z grupy *V. prasinus* żyją na drzewach, gdzie polują na owady i inne małe zwierzęta. *Varanus boehmei* jest prawdopodobnie podobnym dziennym mieszkańcem drzew, ale nie zostało to udokumentowane.

Klimat jest ciepły i wilgotny przez cały rok. W przypadku blisko spokrewnionego *V. beccarii* z Wysp Aru temperatura w naturze wynosi około 25 °C w nocy i 31 °C w dzień, przy rocznych opadach około 2 000 mm. Waigeo ma prawdopodobnie podobny klimat: stałe ciepło, dużo wilgoci i brak chłodnej pory roku.

Hodowla

TERRARIUM

Varanus boehmei jest zwierzęciem wspinającym się, więc wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna. Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 150 × 100 × 150 cm (długość × szerokość × wysokość), a para więcej, najlepiej około 160 × 120 × 180 cm. Zwykle jest to szafa budowana na zamówienie, np. ze sklejki pokrytej żywicą fenolową, z korkiem na bokach i tylnej ścianie oraz szczelnie zamykanymi drzwiami.

Urządź terrarium jak sztuczną koronę drzewa: wiele gałęzi o różnej grubości i na różnych wysokościach, część z nich swobodnie zawieszona, tak aby zwierzę musiało koordynować ruchy. Wywierć otwory w niektórych gałęziach i włóż do nich małe kawałki pokarmu, żeby zwierzę musiało go szukać. Jako kryjówki i miejsca do spania stosuj wytrzymałe żywe rośliny o dużych liściach. Zamontuj skrzynki do składania jaj wypełnione ściółką z liści (np. 25 × 15 × 15 cm), nawet jeśli trzymasz tylko samicę.

Jako podłoże stosuje się włókno kokosowe lub 5-15 cm ziemi leśnej z suchymi liśćmi dębu. Podłoże zrasza się codziennie i utrzymuje ono wilgoć, a odchody usuwa się każdego dnia. Duży, podgrzewany basen z wodą pomaga utrzymać wilgotność powietrza. Zadbaj o dobrą wentylację, nisko i wysoko, a lampy i źródła ciepła umieść za siatką, żeby zwierzę nie mogło się poparzyć. Jest to szczególnie ważne, ponieważ warany drzewne skaczą i wspinają się aż pod same lampy.

Świeżo wyklute młode trzyma się najpierw w małym pojemniku kwarantannowym (np. 40 × 30 × 25 cm) z wilgotnym ręcznikiem papierowym i cienkimi gałązkami. Aktywne młode mogą po około miesiącu przenieść się do terrarium o wymiarach około 80 × 60 × 110 cm.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Wartości dla *Varanus boehmei* zapożyczono od *V. beccarii* i innych gatunków z grupy. W dzień powietrze powinno mieć 26-30 °C, najchłodniej na dole i najcieplej przy miejscu wygrzewania.

Zwierzę musi mieć wybór. Zapewnij wysoko położone miejsce do wygrzewania, gdzie powierzchnia pod spotem ma 38-45 °C w pomiarze termometrem na podczerwień, oraz chłodniejszą strefę niżej w terrarium, aby zwierzę mogło samo regulować temperaturę ciała.

W nocy temperatura powinna spaść do 22-25 °C. Wszystkie źródła ciepła podłącz do termostatu i używaj termometru cyfrowego zarówno na górze, jak i na dole.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunki z grupy *V. prasinus* łatwo się odwadniają i są trudniejsze w utrzymaniu niż wiele innych waranów. Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-90 %: wysoka w nocy i po zraszaniu, a nieco niższa w ciągu dnia, aby podłoże i gałęzie mogły przeschnąć. Podgrzewany do 27 °C basen z wodą i automatyczne zraszanie sześć razy na dobę po minucie utrzymują wilgotność; samo codzienne zraszanie podłoża nie wystarcza.

Automatyczny zraszacz to duża pomoc, ale wentylacja musi być dobra, żeby powietrze nie stało w miejscu. Zwierzę pije krople z liści i ścian, więc zraszaj tak długo, aż pojawią się krople do picia. Zwierzęciu, które nie pije, można podać wodę, zraszając je bezpośrednio z pewnej odległości; działa to również u młodych.

Regularnie wymieniaj wodę w basenie. Brudne, stale mokre podłoże prowadzi do grzybicy i infekcji.

OŚWIETLENIE I UVB

Varanus boehmei jest prawdopodobnie aktywny w dzień i wygrzewa się wysoko w koronach drzew, więc światło oznacza zarówno ciepło, jak i UVB. Nad miejscami wygrzewania stosuj kilka mocnych spotów metalohalogenkowych (5.600-6.500 K), uzupełnionych spotami halogenowymi, tak aby powstał wyraźny gradient światła i wyraźny cień niżej.

Celuj w strefę Fergusona 2 z indeksem UV około 2-3 pod miejscem wygrzewania. Mierz indeks UV miernikiem, utrzymuj oświetlenie przez 12 godzin na dobę za pomocą timera i wymieniaj źródło UVB zgodnie z zaleceniami producenta, ponieważ z czasem słabnie. Zawsze muszą być strefy bez bezpośredniego światła, a w nocy powinno być ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Krewni z tej grupy żywią się głównie owadami i innymi bezkręgowcami i prawdopodobnie dotyczy to także *Varanus boehmei*. Ponad 90 % pokarmu (wagowo) powinny stanowić owady, takie jak karaczany oraz larwy *Pachnoda* i *Zophobas*, a od czasu do czasu można podać rybę, jajko (także ze skorupką) lub jednodniowe pisklę. Żywe karaczany są dobrym pokarmem podstawowym, a raz w tygodniu jako uzupełnienie można podać larwy *Zophobas* i *Pachnoda*.

Dorosłe zwierzęta karmi się raz lub dwa razy w tygodniu, łącznie 10-20 g pokarmu na osobnika tygodniowo. Wypuszczaj owady swobodnie do terrarium lub wkładaj je do nawierconych gałęzi, aby zwierzę musiało polować i szukać. Owady same muszą być dobrze karmione, a pokarm posypuje się wapniem i naprzemiennie preparatem witaminowo-mineralnym z witaminą D3. Gryzonie nie należą do diety, a nadmiar tłuszczu z jajek i piskląt prowadzi do otyłości.

Młode gatunków z tej grupy mogą odmawiać jedzenia nawet przez dwa tygodnie po wykluciu, w pojedynczych przypadkach jeszcze dłużej. Zapewnij im spokój, wilgoć i codzienne zraszanie, a jeśli tracą na wadze, udaj się do weterynarza.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Varanus boehmei jest mały i lekkiej budowy, a dorosły osobnik o długości 70-90 cm ma ostre pazury i może ugryźć, ale obrażenia nie są porównywalne z tymi zadawanymi przez duże warany. Jak mocno gryzie właśnie ten gatunek i czy uderza ogonem, nie zostało udokumentowane. Zwierzęta z tej grupy są nerwowe i szybkie, więc pracuj spokojnie, nigdy nie chwytaj za ogon i ograniczaj czas kontaktu. Ucieczka i stres zdarzają się częściej niż ataki, a stres jest częstym powodem, dla którego zwierzę przestaje jeść.

Oswajanie wymaga czasu. Pozwól zwierzęciu przyzwyczaić się do ciebie, przebywając blisko terrarium i spokojnie otwierając drzwi, a karmienie z ręki zacznij dopiero wtedy, gdy zwierzę przestanie uciekać. Wiele waranów drzewnych pozostaje płochliwych i lepiej nadaje się do obserwacji niż do brania na ręce.

Warany, jak wszystkie gady, mogą przenosić salmonellę. Zawsze myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem, terrarium i pokarmem, a terrarium trzymaj z dala od kuchni oraz od małych dzieci, kobiet w ciąży i osób z osłabioną odpornością.

Gatunek trzyma się pojedynczo lub parami. Samiec może gonić samicę po terrarium, dlatego para wymaga dużo miejsca, wielu kryjówek i barier wzrokowych, a najlepiej przesuwnej przegrody, która pozwala rozdzielić zwierzęta. Nie trzymaj razem dwóch samców.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Wiek i masa w chwili osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są znane dla *Varanus boehmei*. U spokrewnionych waranów drzewnych w niewoli za dorosłe uważa się zwierzęta w wieku ponad dwóch lat, o długości co najmniej 60 cm i masie co najmniej 110 g. U *V. beccarii* zdolne do rozrodu są samce o długości około 74 cm i masie 210 g oraz samice o długości około 80 cm i masie 214 g.

Płeć najpewniej określa weterynarz za pomocą kloakoskopii (badania endoskopowego), zanim dwa zwierzęta zostaną połączone.

GODY I KOPULACJA

Varanus boehmei jest rozmnażany w niewoli tylko sporadycznie, a przebieg godów zapożyczono od *V. beccarii*.

Po połączeniu zwierząt samiec ściga samicę, często wysuwając język, a ona zwykle ucieka do kryjówki. Kopulacja trwa około dwóch godzin, podczas gdy zwierzęta wiszą na tylnej ścianie. Po kopulacji samicę karmi się co drugi dzień mniejszymi porcjami (7,5-9 g na raz). Jeśli samiec nadal nęka samicę, parę rozdziela się przesuwną przegrodą. Obserwuj gody i rozdziel zwierzęta w razie obrażeń.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Wielkość zniesienia i liczba zniesień w roku nie są znane dla *Varanus boehmei*; dane zapożyczono od *V. beccarii*, u którego zniesienie liczy trzy jaja. Jaja są białe, ważą 11-13 g i mierzą 45-46 × 20-23 mm.

Samica zakopuje jaja w wilgotnym podłożu, np. obok basenu z wodą. Po złożeniu jaj może być wyczerpana, ale wcześniej nie widać żadnych oznak, dlatego po kopulacji dokładnie sprawdzaj terrarium i obserwuj kondycję oraz apetyt samicy.

INKUBACJA

Umieść jaja pojedynczo w pojemnikach z małymi otworami wentylacyjnymi i wermikulitem zwilżonym wodą destylowaną w proporcji 1:2 wagowo. Temperatura w pojemniku powinna wynosić 29-30 °C, a wilgotność powietrza około 95 %. Inkubacja trwa 157-161 dni.

Największym problemem u waranów drzewnych jest to, że w pełni rozwinięte zarodki giną tuż przed wykluciem lub w jego trakcie, często bez widocznej przyczyny. Jaja mogą też pękać długo przed wykluciem, np. po 118-136 dniach. Pęknięte jajo można naprawić parafiną i kawałkiem lateksowej rękawiczki, a młode może jeszcze wykluć się około 39 dni później. To technika dla doświadczonych.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode *Varanus boehmei* trzyma się w małym pojemniku kwarantannowym z wilgotnym ręcznikiem papierowym i cienkimi gałązkami. U *V. beccarii* młode ważą po wykluciu 8-9 g. Młode mogą odmawiać pokarmu nawet przez dwa tygodnie, a w pojedynczych przypadkach dłużej. Młode, które samo nie pobiera pokarmu, można przez pewien czas karmić na siłę, aż zacznie jeść samodzielnie, ewentualnie dopiero po miesiącu. Bezpośrednie zraszanie skłania młode do picia.

W pierwszych tygodniach młode mogą przyjmować tylko małe muchy, a po około pięciu miesiącach są w stanie jeść żywe karaczany. Nie wiadomo, jak szybko rosną młode ani jak długo trzeba je trzymać osobno, dlatego trzymaj je pojedynczo.

Zdrowie i częste błędy

Varanus boehmei ma te same typowe problemy co inne gatunki z grupy *V. prasinus*:

- Odwodnienie. Warany drzewne łatwo się odwadniają i są trudniejsze w utrzymaniu niż inne warany. Objawami są zapadnięte oczy, gęsta ślina i wiotka, pomarszczona skóra. Utrzymuj wysoką wilgotność i pozwól zwierzęciu pić.
- Niedobór wapnia i osteodystrofia przy niewłaściwym pokarmie, suplementacji wapnia i UVB. Prowadzi to do miękkich

szczęk, wygiętych kończyn i drżenia.

- Pasożyty i stres u zwierząt odłowionych z natury. Zleć badanie próbki kału i trzymaj nowe zwierzęta w kwarantannie przez co najmniej cztery tygodnie.
- Infekcje bakteryjne. Atypowe mykobakterie mogą zabić nawet starsze zwierzęta z hodowli, więc zakażenie i przewlekła choroba są realnym ryzykiem.
- Problemy z jajami: pękające jaja i martwe, w pełni rozwinięte zarodki.
- Salmonella, którą mogą przenosić wszystkie gady. Dbaj o higienę rąk.

Udaj się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je dłużej niż dwa tygodnie, leży płasko i apatycznie lub ma trudności z oddychaniem.

Zwierzęta z Indonezji bywają sprzedawane jako pochodzące z hodowli fermowej, ale rzadko jest to udokumentowane, dlatego należy traktować je jak odłowione z natury. Gatunek jest przedmiotem nielegalnego handlu i przemytu. Odłowione z natury warany drzewne są często zestresowane, odwodnione i pełne pasożytów, a radzą sobie gorzej niż zwierzęta z hodowli. Ponieważ gatunek występuje tylko na jednej małej wyspie, presja handlu stanowi problem dla populacji, a IUCN ma zbyt mało danych, by ją ocenić. Najlepiej wybierz zwierzę z hodowli w Europie.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.